

F 12 20-årsjubilerar

Historik

År 1941 beslöt Sveriges riksdag att tre nya flygflottiljer skulle sättas upp. En av dem blev F 12.

Nuvarande CVF, dåvarande kaptenen Lage Thunberg var den som rekognoscerade för flottiljen. Han fann en plats ca 4 km västnordväst Kalmar stads centrum lämplig och där inköptes Törneby herrgård av Kalmar stad, och uppbyggnaden av Kungl. Kalmar flygflottilj började.

Kalmar är ett namn som alltsom oftast dyker upp i vårt lands historia. Av traktens talrika stensättningar och andra fornminnen, varav några inom flottiljområdet, kan utläsas att här varit en kulturbygd också i förhistorisk tid. Kalmariterna lever dock inte endast på minnen från forna dagar utan har, speciellt när det gäller flyg, varit framåtsträvande. Det visas bl. a. av att stadens styrande upplät mark för flygflottiljen och att Kalmar varit föregångare när det gällt att få reguljära flygförbindelser över de relativt korta sträckorna i södra Sverige.

När det gäller upplåtelsen av mark för flottiljen har kalmariterna kanske på senare år haft anledning att ångra sig. Stadens möjligheter att expandera västerut är små medan flygbullret blivit mera märkbart. Flera röster har också under senare år höjts för att få flottiljen flyttad men här kommer å andra sidan det smäländska karaktärsdraget sparsamheten in i bilden.

Man vill inte gärna mista de sköna miljoner i skatte- och andra inkomster, som flygflottiljen trots allt innebär. Ett exempel på sådan smäländsk sparsamhet intill dödsförakt är den lantbrukare, som ansåg att staten måste lösa in hans egendom vid fältgränsen, därför att det var livsfarligt att bruka jorden där. Dagen efter det att köpeskillingen betalats av Kronan kom samme lantbrukare med en anhållan att i fortsättningen få arrendera jorden.

År 1943 var flottiljen mogen att ta emot sin första krigsflygplanstyp, B 17 C, ett tvåsitsigt lätt bombflygplan

F 12 kanslihus i mindre vanlig inramning. Snöslungorna i Kalmar kan få stå oanvända under vintern, men när det snöar, så snöar det ofta med besked.

helt svensktbyggt av SAAB, propellerdrivet förstås och med italiensk motor på 1020 hk. Beväpningen utgjordes av i vingarna inbyggda 8 mm kulsprutor samt under vingar och kropp upphängda bomber. Några år senare tillkom också raketer. Maxhastigheten var omkring 350 km/tim.

År 1947 omändrades F 12 från lätt bombflottilj till jaktflottilj och fick fpl av typ J 21, också det helsvenskt men av mindre vanlig konstruktion — med skjutande propeller mellan två stjärtbommar. Motorn var på omkring 1500 hk, maxfarten omkring 550 km/tim och beväpningen 12,7 och 20 mm automatkanoner.

I samband med övergången till J 21 byggdes fältets första permanentbelagda bana, som blev färdig år 1948.

1952 var så jetåldern inne för F 12 del och ombeväpning skedde till J 29:an, den s. k. "Flygande tunnan". Den räknades då som ett av världens bästa jaktflygplan. Hastigheten var något över 1000 km/tim och beväpningen 20 mm automatkanoner samt jaktraketer. J 29 var helt hänvisad till start och landning på permanentad bana (bl. a. hrände reastrålen sönder gräset), varför flottiljen 1953 fick sin andra startbana.

Men även ett fpl med J 29:ans prestanda blir omodernt.

1958 beslöts att F 12 skulle övergå från dagjakt till allvädersjakt. Detta

betydde även övergång till ny flygplantyp.

1959 började flottiljen tillföras SAAB-byggda, tvåsitsiga J 32 "Lansen". I och med detta inträdde ett nytt skede i flottiljens historia. J 32 skiljer sig från attackversionen A 32 främst genom en starkare motor och mer omfattande teleutrustning (omkring 3 gånger så stor om antalet elektronrör jämföras). Besättningen utgörs av förare och navigatör, och beväpningen är 30 mm automatkanoner, jaktraketer och robotar. Den teletekniska utrustningen ger besättningen möjlighet att operativt använda flygplanet och dess vapen oberoende av väder och tidpunkt på dygnet.

Den första oktober 1961 överflyttades en division från F 12 för att förstärka jaktförsvaret i övre Norrland och förlades till F 21 i Luleå.

Som ett kuriosum kan nämnas att Kungl. Kalmar flygflottilj är den enda flottilj i flygvapnet, som sedan uppsättandet varit utrustad med enbart helsvenska SAAB-konstruerade och SAAB-byggda krigsflygplan.

Om man gör ett överslag hur långa flygsträckor, som F 12-flygplanen avverkat räknat i tur- och returesor jorden—månen, får man för B 17 10 st. J 21 20 st. J 29 40 st. Skall J 32 komma upp till 80 st?

Chef för Kungl. Kalmar flygflottilj var från uppsättandet fram till 1/10

1954 överste O. R. Carlgren. Sedan detta datum är överste Th. Stålhandske flottiljchef.

Flottiljens uppgifter

Det är kanske inte så ofta som man verkligen tänker igenom, vilket stort företag en flygflottilj egentligen är. Där finns restaurang, som tillagar omkring 500 portioner per måltid, hotell med omkring 400 stadigvarande nattgäster (värnpliktiga) och sängplatser till ytter-

Överste Thomas Stålhandske

ligare lika många. Härtill kommer ett antal möblerade och omöblerade uthyrningslägenheter. Där finns hundratalet byggnader att underhålla, ett par tusen tunnland ängs- och skogsmark att förvalta och omkring 100 motorfordon förutom alla släpfordon. Allt detta är ändå endast den nödvändiga ramen kring flottiljens verkliga uppgift nämligen att se till att flygplan och alla övriga länkar i luftförsvarskedjan fungerar och att personal finns utbildad för sina uppgifter.

De flesta jaktflottiljer är tillika s. k. sektorflottiljer. Detta innebär att flottiljchefen där svarar för en luftförsvarssektor. För F 12 del gäller det luftförsvarsektor S 2 omfattande i stort sett Småland, Blekinge och Öland. Inom sektorn finns det personal och materiel utspridd, som, om man frånräknar flygplan, är ungefär lika omfattande, som det inom fredsflottiljområdet.

Flottiljens materielavdelning

Den del av en flottilj, som de centrala verkstäderna och UHF uteslutande har kontakt med, är materielavdelningen. Den består f. n. vid F 12 av ca 30 st tjänstemän och 50 st kollektivavtalsanställda arbetare, vartill kommer omkring 20 st flygtekniker. De senare tillhör egentligen kompanierna, men tjänstgör i perioder om 1—2 år vid materielavdelningens flygverkstad för tillsynsarbeten på fpl. m. m.

Tre av dem som brukar kontakta CVA—UHF. Fr. v. Arne Akesson, teleingenjör, Biörn Wengel, kontrollingenjör och Lars Brus, planeringsingenjör.

Det nuvarande kravet på vad våra fpl. skall kunna uträtta har gjort att de blivit alltmer komplicerade och arbetskrävande för kompanierna. Dessa fordrar fler flygtekniker liksom de bas-troppar, som skall hålla krigsflygfältens mtrl. i hög trim och beredskap. Följden är att flygteknikerna successivt kommer att tas ifrån flygverkstaden och ersättas av kollektivavtalsanställd personal.

F 12 flygverkstad har alltid haft för-månen att ha en kunnig och fast arbetarestam. Att det inte är fråga om några "hoppjerkor" visas väl bäst av att f. n. 15 st arbetare på flygverkstaden varit anställda över 10 år, 11 st 5—10 år och endast 12 st mindre än 5 år. Rörligheten har i varje fall de senare åren varit störst på el- och telesidan, men t. o. m. där har det varit möjligt att trots televisionens fram-marsch nyanställa en och annan yrkes-kunnig arbetare. Orsaken till detta ur flottiljens synpunkt lyckliga förhållande

är dels att konkurrensen om el-, tele- och flygmontörspersonal varit liten i Kalmartrakten samt dels att såväl kalmariter som inflyttade kalmarbor trivs och inte gärna lämnar sin landsända. Det där med kalmarit och kalmarbo har förresten sina särskilda lagar — kalmarit är man endast av födsel, en del säger till och med att det fordras flera generationer, kalmarbo kan man däremot bli efter långvarig bosättning i Kalmar.

Företagsnämnd

Från det företagsnämndsverksamheten startade fram till 1959 utgjordes flottiljens företagsnämnd av ordförande och tre representanter från vardera företagsledningen och FCPF. Från 1959 tillkom två representanter från FCTF. Från 1961 ombildades företagsnämnden och består nu av ordförande (flottiljchefen), tre företagsledningsrepresentanter (f. n. baschef, flottiljingenjör och flottiljintendent) samt en represen-

F 12 Företagsnämnd. Fr. v. flygmontör Rosén, flygtekniker Magnusson, major Lange, kapten Assarsson, tillfällig sekreterare, verkstadsförmän Carlsson, överste Stålhandske, kapten André, 1. flygplanmästare Kroon och flygdirektör Svidén.

tant från vardera officerare, underofficerare, underbefäl, FCTF och FCPF. Nämndsammanträden hålls en gång i kvartalet samt något enstaka extra sammanträde. Några sammanträden har förlagts i samband med studiebesök. Under årens lopp har sålunda besök gjorts vid ett antal industrier i Kalmar, vid pappersmassfabriken i Mönsterås, vid Marinverkstäderna i Karlskrona och vid en av flottiljens anläggningar på annan plats inom sektor S 2. Återbesök har sedan erhållits från besökta industrier. Några allvarliga kontroverser har ej förekommit mellan arbetsledning och arbetstagare utan de soliga leenden, som nämnddeltagarna visar på gruppfotot, har i allmänhet bibehållits runt sammanträdesbordet.

Flottiljens första krigsflygplantyp, B 17C, var ett tvåsitsigt lätt bombflygplan, helt svenskbyggt av SAAB.